

**การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5
THE DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE EFFECTIVENESS
STRATEGIES FOR OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL
UNDER THE JURISTION of UBONRACHATHANI PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1-5**

สิริพร แสนทวิสุข*
ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามแนวคิดโรงเรียนที่มีประสิทธิผล 2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 จำนวน 160 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ระยะที่ 2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified} เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และระยะที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 ผลการวิจัยปรากฏผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพพึงประสงค์มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด
2. สภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 และมีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วมกันตามขั้นตอน ครอบคลุมความเชี่ยวชาญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทุกด้านตามมาตรฐานการศึกษา นโยบายส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาโรงเรียน และ โรงเรียนในสังกัดเดียวกันขาดความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายพัฒนาความรู้ร่วมกัน ตามลำดับ
3. กลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) พัฒนาศถานศึกษาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเสริมแหล่งเรียนรู้

* ศึกษานิเทศน์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตลอดชีวิตให้สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ 3) พัฒนาศูนย์เครือข่ายทางการศึกษาให้เป็นระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้เกิดความตระหนักและสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่และส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ 5) เน้นทักษะการประกอบอาชีพสุจริตให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ 6) สืบหาความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและสถานศึกษา 7) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้สามารถจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้สื่อ ICT ที่ทันสมัยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และติดตาม กำกับช่วยเหลือให้นักเรียนให้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน และ 8) เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหาร, ประสิทธิภาพ, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the presence and the desired aspects of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School . 2) to analyze the strength, the weakness, the opportunity, and the treat of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School and 3) to develop of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School. There were 3 phases of the study: the 1st phase was the study of the presence and the desired aspects of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School, the subjects of the study were 160 directors of the Opportunity Expansion School. All of them were from the Multistage Random Sampling Technique. For the 2nd phase, the strength, the weakness, the opportunity, and the treat of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School would be analyzed by using the Modified Priority Needs Index: PNI Formula in order to compare the differentiation between the presence and the desired aspects of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School. And the 3rd phase, the development of the Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School.

The results of the study revealed that:

1. The presence aspects of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School was holistically pointed out at the level of more and for the desired aspects of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School, it was holistically showed at the level of the MOST
2. The analyze of the strength, the weakness, the opportunity, and the treat of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School by using the Modified Priority Needs Index: PNI Formula to compare the differentiation between the presence and the desired aspects of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion Schools, it was specified that the most important findings were: all the targeted schools cooperated in the setting of school vision, the lack of teachers' skill in students qualification development in all aspects of educational standard, the school policy of encouraging local communities in sharing school development and, the lack of cooperation among schools in the same jurisdiction in terms of knowledge-based school network, respectively.
3. The development of Administrative Effectiveness Strategies for Opportunity Expansion School results were consisted of 8 strategies as in the followings: 1) The development of school should be based on

the school vision under the supervision of stakeholders. 2) The promotion of long life education resource for educational and experienced purposes. 3) The development of educational network center for the data and educational ICT exchange based on the local context and local wisdom. 4) To encourage the stakeholders in aspect of the awareness of professional responsibilities, and to promote the stakeholders' professional progress. 5) Working skills should be emphasized among low ability students. 6) The satisfaction of parents and communities toward teachers and schools instruction should be surveyed. 7) All stakeholders should be encouraged to apply ICT instructional media that help all students' success in educational learning based on the 2008 Core Educational Curriculum. And 8) The encouragement of cooperation in terms of educational qualification development between communities and all stakeholders.

Keywords : Administrative Strategies, Effectiveness, Opportunity Expansion School

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตราที่ 49 ได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้สอย และในมาตรา 80 (3) รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2550) ผนวกกับท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นสังคมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ (Knowledge Based Society) และเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) ซึ่งมีผลให้การจัดการศึกษาไทยต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการแข่งขันตามความคาดหวังของสังคม กระบวนการบริหารจัดการต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องสนใจใฝ่รู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการขององค์กรอยู่รอดบังเกิดผลดี บรรลุตามวัตถุประสงค์ และจากการปรับเปลี่ยนบริบทโครงสร้างของการบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบใหม่ในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาโดยมีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและให้ความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์บนเวทีโลก ซึ่งมุ่งถึงควมมี

ประสิทธิผลเป็นสำคัญ (ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2545)

จากบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ในการบริหารของโรงเรียนนั้นสิ่งที่มีความสำคัญในการที่จะนำนโยบายทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารของโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยที่พฤติกรรมตามกระบวนการบริหารของโรงเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวและส่งผลถึงควมมีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงควมมีประสิทธิผลของโรงเรียนนั่นเอง (วันเพ็ญ เจริญแพทย์. 2545) นอกจากนี้ในด้านนโยบายของการกระจายอำนาจด้านการบริหารที่ยึดการใช้รูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกันที่ทุกโรงเรียนต้องใช้ในการบริหารงาน คือ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนและโรงเรียนมีอิสระในการบริหารด้วยตนเองมากขึ้น อีกทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและวางแผนการบริหารโรงเรียนด้วย โรงเรียนจึงต้องสร้างผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนที่พร้อมจะให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ. 2545) เมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแล้วพบว่า ในปัจจุบัน

โรงเรียนยังไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ได้อีกทั้งยังไม่สามารถนโยบายนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นผลมาจากกระบวนการบริหารของโรงเรียน อันเกิดจากการปฏิรูปการศึกษาที่จะพยายามยกระดับคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งผลการดำเนินงานในการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวได้รับความสำเร็จในระดับหนึ่งเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีความล่าช้าอยู่ ซึ่งส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับระดับนานาชาติในด้านการศึกษายู่ในระดับต่ำ

จากแนวคิดข้างต้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานล้วนเป็นผลมาจากการมีปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนเพื่อมุ่งประสิทธิผลว่าควรมีลักษณะอย่างไร เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนเพื่อที่จะทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการแนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางในการพัฒนา ซึ่งต้องใช้ความทุ่มเทพยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการมุ่งสู่เป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทายด้วยการมีทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 จำนวน 272 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 จำนวน 160 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan. 1970; อ้างถึงใน สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. 2534) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย มี 2 ชนิด ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามสภาพการบริหารโรงเรียนเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำนวน 1 ฉบับ

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 1-5 จำนวน 160 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified} เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์

ระยะที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 พบว่า สภาพปัจจุบันมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ส่วนสภาพพึงประสงค์มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 จากการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified} ระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 พบว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 และมีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วมกันตามขั้นตอน คุรุชาตความเชี่ยวชาญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทุกด้านตามมาตรฐานการศึกษา นโยบายส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาโรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดเดียวกันขาดความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายพัฒนาความรู้ร่วมกัน ตามลำดับ

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเสริมแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ 3) พัฒนาศูนย์เครือข่ายทางการศึกษาให้เป็นระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) พัฒนาบุคลากรให้เกิดความตระหนักและสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่และส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ 5) เน้นทักษะการประกอบอาชีพสุจริตให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ 6) สำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและสถานศึกษา 7) พัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้สื่อ ICT ที่ทันสมัยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และติดตาม กำกับช่วยเหลือนักเรียนให้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน และ 8) เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยที่ค้นพบได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 พบว่า สภาพปัจจุบันมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ส่วนสภาพพึงประสงค์มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่า การดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับประสิทธิผลของการดำเนินงาน เพื่อสอดคล้องการประกันคุณภาพภายในที่มีการติดตามผลการดำเนินงานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างสม่ำเสมอ จึงมีผลการดำเนินงานที่เป็นสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ มาก และ

มักมีการตั้งเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาไว้ในระดับสูง เพื่อเป็นเกณฑ์ความสำเร็จของสถานศึกษาให้ก้าวไปให้ถึง จึงทำให้สภาพพึงประสงค์ของโรงเรียนอยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ ภาวะคุกคาม ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1-5 และมีความสำคัญมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วมกันตามขั้นตอน อาจเป็นไปได้ว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่มีการทำแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้และให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วันนา เมืองจันทร์ (2542) ที่กล่าวถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ว่าเป็นการสร้างภาพอนาคต หรือการมองอนาคตที่เป็นเป้าหมายในการเดินไปสู่อนาคต โดยวิธีการนำระบบการวางแผนมาใช้ หรือหมายถึงสิ่งที่อยากเห็นในอนาคต และเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิม วิสัยทัศน์เกิดจากการคิดโดยใช้ปัญญา ซึ่งอาจจะหมายถึง การสร้างความฝัน และมุ่งมั่นทุกวิถีทางที่จะทำให้ฝันนั้นเป็นจริง

2.2 สภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 และมีความสำคัญมากที่สุด คือ ครูขาดความเชี่ยวชาญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทุกด้านตามมาตรฐานการศึกษา อาจเป็นเพราะว่าสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มักจะขาดแคลนบุคลากรที่ตรงตามสาขาวิชาเอกต่างๆ นอกจากนี้การแข่งขันของนักเรียนก็ยังมีน้อยทำให้นักเรียนขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนรู้ และโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ก็ยังขาดกระบวนการจัดการกับพฤติกรรมเหล่านี้อย่างไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ของ จันทราณี สงวนนาม (2545) ที่นำเสนอว่ากระบวนการเรียนรู้หรือที่เรียกว่าการปฏิรูปการเรียนรู้ควรกระทำทั้งที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู ซึ่งครูจะต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และศึกษา

ค้นคว้าด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้ควบคุมดูแล เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิเคราะห์ชีวิตและมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้

2.3 สภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาสของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 และมีความสำคัญจากมากที่สุด คือ นโยบายส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาโรงเรียน จะเห็นได้ว่าลักษณะของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีทรัพยากรของทางราชการอย่างจำกัด ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร งบประมาณ หรืออาคารสถานที่ก็ตาม ดังนั้นจึงมักจะเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด และเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยอาศัยหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพหรือดำเนินชีวิตได้มากที่สุด

2.4 สภาพแวดล้อมที่เป็นภาวะคุกคามของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 และมีความสำคัญจากมากที่สุด คือ โรงเรียนในสังกัดเดียวกันขาดความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายพัฒนาความรู้ร่วมกัน เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นเนื้อหาที่แยกเป็นรายวิชาวิชามากขึ้น ดังนั้นจึงต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาที่เนื้อหายังมีลักษณะของการบูรณาการเนื้อหาวิชามากกว่า ดังนั้นการขาดแคลนบุคลากรที่ตรงตามสาขาวิชาหรือครูสอนไม่ตรงเอกจึงมักพบในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบกับการรับย้ายบุคลากรครูก็เป็นเรื่องที่หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาช้าขาด จึงเป็นอำนาจหน้าที่ที่เกินขอบเขตที่โรงเรียนจะกระทำได้

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหาร เพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเสริมแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ 3) พัฒนาศูนย์เครือข่าย

ทางการศึกษาให้เป็นระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ
ทางการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4) พัฒนาบุคลากรให้เกิดความตระหนักและสำนึก
รับผิดชอบต่อนักเรียนและส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5) เน้นทักษะการประกอบอาชีพสุจริตให้กับนักเรียน
กลุ่มเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ 6) สํารวจ
ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อการจัดการ
เรียนรู้ของครูและสถานศึกษา 7) พัฒนาบุคลากรให้สามารถ
จัดการเรียนรู้ประกอบการใช้สื่อ ICT ที่ทันสมัยตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
และติดตาม กำกับช่วยเหลือนักเรียนให้จบการศึกษา
ขั้นพื้นฐานทุกคน และ 8) เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจ
ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์การบริหารเพื่อ
มุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 1-5 ทั้ง 8 กลยุทธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและ
ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาแล้วนั้น
มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารโรงเรียน
ที่มีประสิทธิผล 9 ประการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ไว้ใน
ตอนต้น อันประกอบไปด้วย การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย
เดียวกัน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
การมีภาวะผู้นำของบุคลากรในองค์กร การมีส่วนร่วมของ
บุคคล การมีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง การประกัน
คุณภาพ ตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือของโรงเรียน
การจัดโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การเน้น
การสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ และการเห็นคุณค่าของ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ควรนำผลการวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง
จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ที่วิเคราะห์มาจกสภาพ
ปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 ไปปรับใช้ โดยเฉพาะเป็น
ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา

ให้เกิดประสิทธิผล

1.2 กลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผล
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5
พัฒนาขึ้นโดยครอบคลุมทั้งกลยุทธ์เชิงรุก เชิงแก้ไข เชิง
ป้องกัน และเชิงรับ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ที่มีบริบทใกล้เคียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร
โรงเรียนได้ตามความเหมาะสม

1.3 โรงเรียนสามารถพัฒนากลยุทธ์
การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลขึ้นมาเพิ่มเติม โดยอาศัย
ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี
เขต 1-5 ที่ได้นำเสนอไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นจุด
และจุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม จากสภาพปัจจุบันและ
สภาพพึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
โดยแยกพิจารณาเป็นแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา 1-5 แล้ว
นำข้อมูลมาพิจารณาเปรียบเทียบกัน

2.2 ควรมีการศึกษาพัฒนากลยุทธ์
การบริหารเพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา แยกเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1-5 แล้ว
พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของกลยุทธ์ที่ได้

2.3 ควรมีการพัฒนากลยุทธ์การบริหาร
เพื่อมุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เช่น องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทราณี สงวนนาม. (2545). **การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บัณฑิตพอชท์.
- ธีระ รุณเจริญ. (2545). **องค์การและการบริหาร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2545). “การเข้าสู่ผู้บริหารมืออาชีพ.” **เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ**. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันนา เมืองจันทร์ .(2542). **วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา** .กรุงเทพฯ : วันทิพย์การพิมพ์.
- วันเพ็ญ เจริญแพทย์. (2545). **การศึกษาพฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา** **สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2534). **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.